

nadzirati jer se ona sastoji od tri prostorije, dokumenti pripremljeni za istraživače ostavljaju se prije i poslije upotrebe na kolicima u čitaonici, a bilo je trenutaka kad se u prostoriji nije nalazio nitko od arhivskog osoblja. Također je utvrđeno da se u dotadašnjoj praksi Arhiva nastojalo da usluga prema istraživačima bude na vrhunskom nivou i da je naglasak bio na zadovoljstvu stranke, povremeno na uštrb fizičke sigurnosti dokumenata. Predloženim reformama nastojalo se ispraviti dotadašnje greške i nedostatke te djelovati preventivno, stavljajući fizičku sigurnost Arhiva na prvo mjesto. Reforme su bile sljedeće: istraživači moraju ulaziti i izlaziti na glavni ulaz zgrade, na ulaz je postavljena straža sa zadatkom da provjeri istraživačku iskaznicu svakom istraživaču, svaki istraživač se mora ubilježiti kad uđe u čitaonicu, u čitaonici treba povećati broj osoblja kako bi se izbjegli trenuci u kojima bi istraživači bili bez nadzora, prije izlaska istraživačima treba pregledati torbe kako u njima ne bi iznijeli arhivske dokumente. Sav posao oko provjere molbi kandidata, izdavanja iskaznice za rad u Arhivu, te osiguranje pravilnog upisa odobrenih istraživanja povjeren je iskusnom arhivisti koji ga obavlja u punom radnom vremenu. Molbe kandidata moraju imati priložene dokaze o identitetu. Također se zahtijeva istraživačev potpis za građu koju naručuje. Nakon završetka radnog vremena uvodi se elektronsko osiguranje. Konačno promišljanje "Pokreta za reformu sigurnosti" odnosilo se na mogućnost obilježavanja dokumenata kako bi se zaplašili potencijalni lopovi. Predlagano je selektivno štambiljanje dokumenata i premda se ono neko vrijeme koristilo, nije stvoren utvrđen sistem po tom pitanju. Autor članka, s kojim se u potpunosti možemo složiti, kaže da sada, u retrospektivi, neke od predloženih mjera sigurnosti izgledaju tako elementarne i važne, da njihovo prijašnje odsustvo izaziva čuđenje. Ali isto tako se mora priznati da su američki arhivisti u potpunosti iskoristili iskustvo stečeno na slučaju Murphy, stvorivši svoj novi program sigurnosti u arhivima, a za koji su im osigurana i materijalna sredstva. U zaključku svog članka Jackanicz kaže da možda nikad neće doći kraj arhivskim krađama, ali da sada već postoji dobra stručna literatura iz koje arhivisti mogu naučiti kako, spremajući se za najgore, mogu dočekati najbolje. U tom smislu, slučaj Murphy i Jackaniczev članak mogu biti poučni našim arhivistima.

Mirjana Peremin

**"ARHIVI" Glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije,
Letnik XII, številka 1-2, Ljubljana 1989.**

Dvobroj "Arhiva" iz 1989. godine donosi opširan članak J. Žontara "Arhivi u Jugoslaviji".

Članak započinje pregledom povijesnog razvoja zapadnog, a zatim istočnog dijela bivše Jugoslavije. Razlike u njihovom povijesnom razvitku stvorile su brojne pravne sustave a također bogatu i raznovrsnu arhivsku građu. Sve se to odrazilo i na razvoj arhivske službe. Autor prati njezin

razvitak od prve polovice 19. stoljeća do danas, s posebnim osvrtom na pravni i materijalni položaj arhiva, te razvoj arhivistike u Jugoslaviji nakon drugog svjetskog rata kad su tek sazreli uvjeti za njezin razvoj kao znanosti. Zatim nas upoznaje sa značajnijom arhivskom građom sačuvanom od najstarijih vremena do danas, a koja se nalazi u arhivima u Jugoslaviji.

U drugom članku pod naslovom "Arhivsko obrazovanje u Jugoslaviji s posebnim osvrtom na Sloveniju" isti autor piše o izobrazbi arhivista, problemu kojim se u Jugoslaviji bavilo 40 godina i koji je još uvijek aktualan. Nedostaci financijske i kadrovske prirode ostavili su posljedice koje se već danas osjećaju. Prvi arhivistički tečaj na saveznom nivou održan je u Jugoslaviji 1950. godine. Tu tradiciju nastavlja od 1953. godine redovni tečaj pri Arhivu Srbije, koji je u prvom redu osnovan za njihove vlastite potrebe. Od 1978/79. godine arhivistika se postepeno uvodi kao redovan predmet na filozofske fakultete, najprije u Ljubljani. Autor opširnije piše o sadašnjem načinu obrazovanja arhivista u Sloveniji, njegovim nedostacima, te mogućnostima njegovog poboljšanja.

Duša Krnel-Umek u referatu "Djelo Francesca Majera u knjižnici i arhivu u Kopru" analizira Majerov "Inventar starog gradskog arhiva", tiskan 1909. godine, u kojem je opisana arhivska građa od 14. do kraja 18. st. a koja je od izvanredne važnosti za povijest Kopra i Istre.

Jelka Melnik u "Registurna građa društvenih pravobranilaca samoupravljanja" nas upoznaje s vrstom i načinom rada društvenih pravobranilaca samoupravljanja u SR Sloveniji, glavnim kategorijama građe koju su oni stvorili, te s valorizacijom te građe.

Marko Kambič piše o normativnoj djelatnosti ljubljanskog općinskog savjeta u vremenu od 1895. do 1900. godine. Također donosi listu pravilnika tog savjeta, prema vremenu kad su nastali kao i prema mjestu gdje se nalaze.

Iz drugog dijela časopisa u kojem se objavljuje značajnija arhivska građa u domaćim i stranim arhivima valja istaknuti pismo baruna Krištofa Ungnada iz fonda obitelji Batthyany u Mađarskom državnom arhivu kojeg je on napisao u Varaždinu 2.10.1565. godine Kristofu Batthyanyju. Ono je važno jer osvjetljava sina potpornika protestantskog tiska Ivana Ungnada. Tu također nalazimo podatke o građi pronađenoj u više fondova Arhiva grada Praga, a koja je vezana uz crkveno graditeljstvo Jožeta Plečnika. Zatim smo obaviješteni o građi Zgodovinskoga arhiva u Ljubljani koja se odnosi na život i rad Franca Prešerna.

Rubrika "Iz prakse za praksu" donosi niz zanimljivih priloga vezanih uz raznovrsne probleme arhivske struke u praksi. Jože Žontar razmatra opću koncepciju vodiča kroz arhivske fondove i zbirke, a donosi se i pregled vodiča slovenskih arhiva objavljenih u posljednjih deset godina.

Lilijana Vidrih-Lavrenčić razmatra probleme vezane uz stručnu obradu arhivske građe općina iz razdoblja Austro-Ugarske od 1850. do 1918. godine.

Vlasta Tul predlaže koju građu, nastalu djelovanjem savjetodavne službe osnovnih škola, treba trajno čuvati.

Tatjana Šenk izlaže probleme pri sređivanju općinskog i okružnog narodnog odbora Polhov Gradec u vremenskom razdoblju od 1945. do 1955. godine.

Boris Rozman nas informira o popisivanju ostavštine pjesnika i pisca Edvarda Kocbeka.

"Rad u arhivima i arhivskim organizacijama" donosi izvještaj slovenskih arhivista o obilasku praških arhiva, izvještaj o studijskom boravku u Kanadi 1987., izvještaj o Saveznom savjetovanju arhivskih radnika Jugoslavije u Postojni, izvještaj o savjetovanju arhivista Bosne i Hercegovine na Bjelašnici i izvještaj o izložbi SDARJ-e "Bogatstvo jugoslavenskih arhiva".

Zatim slijede prikazi domaćih i stranih časopisa: Arhivski vjesnik br. XXXI, XXXII; Vjesnik arhiva Rijeke i Pazina XXIX-XXXI; Mitteilungen des Steiermarkischen Landesarchivs, Folge 38; La gazette des Archives br. 125-126; The American Archivist 1952. do 1978. god.

U rubrici "Arhivsko zakonodavstvo" Jože Žontar pojašnjava neke zakonske propise u vezi s pitanjima oblikovanja fonda te u vezi s vođenjem evidencija u arhivu, a za koje je dosadašnja slovenska praksa pokazala da nisu dovoljno precizni /Uradni list SRS, br. 34/81. i popravak 2/82./.

Časopis još donosi bibliografije slovenskih arhivista te prinove građe u arhivima u Sloveniji 1987., 1988. i 1989. godine, in memoriam, te osobne vijesti.

Mirjana Peremin

"ARHIVI" Glasilo arhivskog društva in arhivov Slovenije, Letnik XIII, številka 1-2, Ljubljana 1990.

U rubrici "Članci i rasprave" objavljeni su referati i koreferati s godišnjeg savjetovanja arhivskih radnika Slovenije održanog 25. i 26. studenog 1990. godine u Zrečama. Savjetovanju su bile posvećene dvije teme. Prva se odnosi na poslijeratno oduzimanje privatne imovine, a druga na tehničku dokumentaciju.

U ovom dvobroju objavljeno je 14 referata koji se bave prvom temom, i koji su nam zbog aktualnosti problematike izuzetno zanimljivi. Jože Žontar u članku "Prisilno oduzimanje privatne imovine nakon rata" raspravlja o konfiskacijama, agrarnoj reformi i nacionalizaciji te drugim načinima prisilnog oduzimanja imovine u privatnom vlasništvu u Sloveniji nakon rata. Težište je stavljeno na organe koji su ta oduzimanja vršili, te na sam postupak oduzimanja, zbog toga, kako sam kaže, jer je ovaj referat u prvom redu namijenjen onima koji, u vezi s predviđenom denacionalizacijom, imaju puno posla s konfiskacijama. Uz to, proučavanje spisa o prisilnom oduzimanju imovine morat će odgovoriti na pitanje kakve su bile ekonomske posljedice tog procesa i kako je on uticao na promjene u strukturi zanimanja stanovništva, te o tome kakve su ljudske potrebe i tragedije prouzrokovale te konfiskacije.

Koreferati koji slijede raspravljaju o pojedinim problemima iz navedene problematike. Branko Radulović piše o nastanku, organizaciji, djelovanju te o likvidaciji Komisije za upravljanje narodnom imovinom, kao i o sastavu i